

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo
Grad Sarajevo
Općina Centar Sarajevo

PROFIL OPĆINE CENTAR SARAJEVO

OSNOVNI PODACI O OPĆINI CENTAR

Općina/Grad	Općina Centar Sarajevo
Broj stanovnika	54 091
Površina	33 km ²
Iznos budžeta za posljednju godinu	55.077.000
Iznos sredstava namijenjenih lokalnom ekonomskom razvitku	1.359.000
Adresa	Mis Irbina 1
Telefon, Fax	+387 33 562 300
E-mail	nacelnik@centar.ba
Website	www.centar.ba

GEOGRAFSKI POLOŽAJ

Općina Centar je jedna od devet općina Kantona Sarajevo sa površinom od 32,9 km² i ukupnom dužinom granice od 43,3 km. U Kantonu Sarajevo graniči na istoku sa općinom Stari grad, na zapadu sa općinama Novo Sarajevo i Vogošćom, na sjeveru jednim manjim dijelom sa općinom Ilijaš. Na jugu graniči sa Republikom Srpskom.

Općina Centar je smještena između 43°50'39,5" i 43°57'14,5" sjeverne geografske širine te između 18°23'18,8" i 18°27'23,8" istočne geografske dužine sa geografskim centrom (u blizini Uroševog vrela) čije su tačne geografske koordinate 43°54'1,3"s.g.š. i 18°25'20,3" i.g.d.

Rastojanje između najsjevernije tačke općine i najjužnije iznosi 12,2 km, a između zapadne i istočne tačke dužina je 5,5 km.

KARAKTERISTIKE RELJEFA

Generalno posmatrano 64,6% teritorija spada u planinski rejon iznad 700 m.n.v.; 30,5% terena pripada brdskom rejonu od 550 do 700 m.n.v., a svega 4,9% prostora pripada nizijskom rejonu do 550 m.n.v. Planinski rejon se prostire na sjevernom dijelu općine gdje se nalazi niz uzvišenja preko 1.000 m između kojih su usječena korita Peračkog potoka, Koševskog potoka i Skakavca. Iznad sela Nahoreva nalazi se vodopad Skakavac koji je jedan od najvećih i najljepših vodopada u BiH i predstavlja pravu turističku atrakciju. Vodopad je visok 98 metara i smješten je u pejzažu izuzetne ljepote. U ovom dijelu općine nalaze se naselja Nahorevo, Mrkovići, Poljine, Radava, Gradac, Strmac, Perići. Planinski rejon se postepeno spušta prema dolini Miljacke preko brdskog i padinskog dijela općine gdje su formirana i naselja Jagomir, Koševo, Šip, Bare, Grdonj, Sedrenik, Hrastovi, Bjelave, Višnjik, Crni Vrh, Gorica i ostala padinska naselja.

Nizijski dio općine smješten je na aluvijalnim naslagama rijeke Miljacke i potoka Sušice. To je centralni dio općine i grada Sarajeva sa prosječnom nadmorskom visinom od 538 m.n.v., gdje su smještena naselja Skenderija, Marijin Dvor i Koševo.

Odatle se teren naglo diže prema obroncima Trebevića preko padinskih naselja Mrakuše, Sokbunara, Cicinog Hana i Vranjača.

Prostor općine se odlikuje vertikalnim profilom, čije se visinske kote kreću od 531,03 m.n.v. (potok Sušica u blizini Muzeja) do 1386,9 m.n.v. (kota Uževica). Nagibi terena, izraženi u postocima, kreću se u sljedećim procentima i to:

- 0-10% (12,7% teritorije);
- 10-20% (18% teritorije);
- 20-30% (17,7%);
- 30-40% (15%);
- 40-50% (12%);
- >50% (24,6% teritorija općine).

Na ravne dijelove općine otpada 6,8% terena, na terene istočne ekspozicije otpada 6,6%, južne (JI,J,JZ) 41,7%, zapadne 17,2% i sjeverne (SZ,S,SI) otpada 27,7% prostora.

KLIMATSKE KARAKTERISTIKE

Prostor općine Centar karakterišu dva klimatska tipa. Do 600 m nadmorske visine zastupljena je kontinentalna klima, dok se iznad te visine izdvaja kontinentalno-planinski tip klime.

Grad Sarajevo je smješten u uskoj kotlini rijeke Miljacke, što mu daje posebne klimatske karakteristike, koje se često značajno razlikuju od klime šireg prostora. Zbog vertikalne razuđenosti reljefa u Sarajevu se mogu izdvojiti padinski i kotlinski dio grada što dovodi do modifikacije klime i pojave mikroklimе pojedinih dijelova grada. Ovakav morfološki sklop terena uzrokuje smanjen intenzitet i učestalost vjetrova, a samim tim i na prirodnu ventilaciju, stvaranje jezera hladnog zraka, inverziju temperature, pojavu toplotnog otoka u užem dijelu grada i pojavu lokalnih vjetrova.

Srednja godišnja vrijednost temperature zraka u Sarajevu (na Bjelavama 630 m) iznosi $+9,5^{\circ}\text{C}$. Najhladniji mjesec je januar sa srednjom temperaturom od $-1,4^{\circ}\text{C}$, a najtopliji je juli sa srednjom temperaturom od $+19,6^{\circ}\text{C}$. Srednja godišnja temperatura u nekim dijelovima grada se povećava zbog uticaja toplotnog otoka tako da se kreće i do $10,5^{\circ}\text{C}$ (Koševo, Stari grad, Kovači).

Prosječna vrijednost relativne vlažnosti iznosi 72%, a najveć i prosjek srednjih mjesečnih vrijednosti imaju mjeseci decembar (82%) i januar (81%), dok su najmanje prosječne vrijednosti u aprilu i avgustu (65%). Raspodjela zračnih strujanja je u velikoj mjeri uvjetovana reljefom tako da u Sarajevu preovladavaju istočni (17,8%) i zapadni (14,6%) vjetrovi, što je svakako u vezi sa otvorenošću sarajevske kotline u smjeru istok-zapad. Vrlo jaki vjetrovi su rijetka pojava, a prosječna brzina vjetra iznosi 2,8 m/sec.

GEOLOŠKE KARAKTERISTIKE

Dosadašnjim geološkim istraživanjima utvrđeno je prisustvo raznovrsnih tvorevina mezozoika (Mz) i kenozoika (Kz). Tvorevine mezozika grade trijasko i jursko-kredne naslage. Trijasko naslage izgrađene su od krečnjaka, pješčara i dolomita. Grade stabilne terene i to su vodopropusne stijene postojanih fizičko mehaničkih svojstava. Prostiru se uglavnom na istočnom dijelu općine, na padinama Bukovika oko naselja Perići, jednim dijelom uz Perački potok, Mrkovića, Grdonja i na obroncima Trebevića oko naselja Vranjače, Brajkovca i Debelog brda.

Jursko-kredne naslage su izgrađene od naslaga fliša, lapora, pješčara i glinaca. To su stijene promjenjivih fizičko-mehaničkih svojstava gdje je površinsko raspadanje izrazito. Grade stabilne do uslovno stabilne terene. Zauzimaju uglavnom sjeverne dijelove općine oko naselja Poljine, Nahorevo, Gradac, Strmac uz gornji tok Koševskog potoka. Kenozojske tvorevine grade miocenske i kvartarne naslage sarajevske depresije uz riječne tokove. Miocenske naslage su predstavljene neogenim sedimentima glina, lapora i pijeskova (tzv. Koševska serija). Ovi tereni uglavnom grade uslovno stabilne i nestabilne terena gdje su klizišta dosta česta pojava. Kvartarne naslage prostiru se kao aluvijalni nanosi u dolinama rijeke Milacke, Koševskog potoka i Sušice. Izgrađene su od šljunka, pijeska i glina, a odlikuju se dobrom nosivošću, malim slijeganjima, dobro su sortirani približno ujednačene granulacije, mjestimično zasićeni vodom. Grade stabilne terene. Na osnovu seizmotektonske karte BiH područje Sarajeva izdvojeno je pod VII° MCS. Ova vrijednost je računata za srednje uslove tla, što znači da bi trebalo obratiti pažnju na prirast seizmičkog intenziteta u lošim sredinama.

KONKURENTNOST OPĆINE CENTAR

Konkurentnost općine Centar je uslovljena konkurentnošću Bosne i Hercegovine. Općina Centar u svojoj misiji građenja konkurentnosti u lokalnim okvirima fokusirana je na odgovarajuće lokacijske determinante konkurentnosti, koji uključuju lokalne uslove raspoloživosti faktora proizvodnje, lokalnu tražnju, kontekst rivalstva i lokalne povezane industrije, ono što se može nazvati lokalnim dijamantom konkurentnih prednosti ili lokalnim poslovnim okruženjem.

Lokalna konkurentnost uključuje i lokalne kompanije, locirane na području općine Centar, koje svojom konkurentnošću iskazuju sposobnost iskorištavanja prilika za stvaranje dodane vrijednosti u lokalnom i širem poslovnom okruženju.

Konkurentnost općine Centar Sarajevo je rezultanta uticaja u makroekonomskom i lokalnom poslovnom okruženju.

Za ostvarivanje ciljeva ekonomskog razvoja koji se postavljaju na nivou općine potrebno je osigurati investicije koje potiču u osnovi iz javnog sektora i finansiraju se iz sredstava:

- 1) budžeta općine,
- 2) domaćih i stranih investitora koji su vođeni profitnim motivima.

Za investicije u infrastrukturu, sektor javnih usluga i preduzetničku infrastrukturu nema dovoljno izvora javnih investicija, zbog toga je neophodno privući privatne investitore koji će svojim sredstvima doprinijeti rješavanju javnih problema kroz koncept javno- privatnog partnerstva.

Odnos konkurentnosti i javno-privatnog partnerstva je dvostran i on doprinosi i jačanju konkurentnosti i jačanju produktivnosti, kao mjere ostvarenja potencijala konkurentnosti. Investicije finansirane kroz javno-privatno partnerstvo doprinose jačanju konkurentnosti općine Centar (na primjer, finansiranje izgradnje tehnološkog inkubatora za mala i srednja poduzeća). Konkurentnost općine Centar je vodeća u Bosni i Hercegovini.

Općina Centar ima najbolje mikroekonomske osnove konkurentnosti i produktivnosti koje čine:

- 1) kvalitet poslovnog okruženja u kome se ostvaruje produktivnost i
- 2) kvalitet strategija i poslovnih operacija kompanija koje djeluju u poslovnom okruženju općine Centar.

U Općini su izgrađene konkurentne prednosti koje se odnose na lokaciju koje stvaraju povoljne uvjete za razvoj produktivnosti u području poslovnih i javnih usluga, usmjerenih na visoku dodanu vrijednost.

Konkurentna prednost općine Centar u velikoj mjeri je rezultanta sinergijskih efekata djelovanja dijamanta konkurentskih prednosti na nivou Grada Sarajeva. Visoka konkurentna prednost prozilazi iz okolnosti da se radi o gradskoj općini koja ima priliku da koristi pozitivne efekte velike gradske aglomeracije koja osigurava efekt ekonomije obima i efekte efikasnosti u ekonomskom upravljanju.

STRUKTURA PRIVREDE OPĆINE CENTAR

Struktura privrede ukazuje da se radi o privredi razvijenog tipa sa značajnim učešćem tercijarnog i kvartalnog sektora. To je i razumljivo za općinu koja je značajno trgovinsko sjedište, sjedište upravnih i administrativnih tijela, sjedište banaka, predstavništava stranih i domaćih firmi, međunarodnih organizacija, zdravstveni i obrazovni centar.

UDALJENOST OD GRADOVA

Beograd (Srbija)	297 km
Berlin (Njemačka)	1410 km
Budimpešta (Mađarska)	560 km
Istanbul (Turska)	1137 km
Milano (Italija)	1044 km
Minhen (Njemačka)	954 km
Skopje (Makedonija)	620 km
Sofija (Bugarska)	580 km
Solun (Grčka)	823 km
Beč (Austrija)	776 km
Zagreb (Hrvatska)	407 km
Podgorica (Crna Gora)	231 km

UDALJENOST OD NAJBЛИŽIH GRANIČNIH PRELAZA

Granica sa CG: Hum M-18	97 km
Granica sa CG: Metaljka R 448	126 km
Granica sa Srbijom: Vardište M-5	132 km
Granica sa Hrvatskom: Bosanski Brod A1 E73	211 km
Granica sa Hrvatskom: Doljani E73 A1 E73	171 km

STRUKTURA PRIVREDE

Sektori	Poljoprivreda	Industrija	Usluge	Javne usluge	UKUPNO
Broj privrednih društava po sektorima (za posljednju godinu)	20	196	2102	177	2495
Procenat privrednih društava po sektorima (za posljednju godinu)	1%	8%	84%	7%	100%
Veličina	Velika	Srednja	Mala	UKUPNO	
Broj privrednih društava po veličini (za posljednju godinu)	20	55	1703	1788	
Procenat privrednih društava po veličini (za posljednju godinu)	1%	3%	95%	100%	

Broj preduzetnika po najznačajnijim djelatnostima	Broj preduzetnika
1 - Obrti	565
2 - Prevoz	207
3 - Trgovina	393
4 - Ugostitelji	1503
5 - Uslužna	105
6 - Zanatska	152

Obrazovna struktura

Ukupno	Bez ikakvog obrazovanja	Nepotpuno osnovno obrazovanje	Osnovna škola	Srednja škola	Specijalizacija poslije srednje škole	Viša škola i prvi stepen fakulteta	Fakultet
47.769	675	1.129	5.446	22.213	282	2.724	15.300

RELEVANTNE ŠKOLE I FAKULTETI

Osnovne škole:

11 osnovnih škola

Srednje škole:

1. Gimnazija
 2. Tehničke i srodne škole
 3. Stručne/strukovne škole
 4. Umjetničke škole
 5. Škole sa posebnim potrebama
-

Fakulteti:

1. Prirodno matematički
 2. Arhitektonski
 3. Građevinski
 4. Mašinski
 5. Saobraćaj i komunikacije
 6. Elektrotehnički
 7. Inženjering i informacijske studije
 8. IS za nauku i tehnologiju
 9. Pravni
 10. Ekonomski
 11. Filozofski
 12. Pedagoški i Edukacijski
 13. Medicinski
 14. Sport i tjelesni odgoj
 15. Zdravstvene studije
 16. Akademije umjetnosti
-

Zaposleni	2017	2016	2015
Broj zaposlenih u općini - po godinama (posljednje 3)	41 891	41 360	39 852
Stopa zaposlenosti u općini - po godinama (posljednje 3)	84,90%	76,07%	58,20%
Prosječna neto zarada po zaposlenom - po godinama (posljednje 3)	1 217 KM	1 197 KM	1 234 KM

Nezaposleni	2017	2016	2015
Broj nezaposlenih po godinama (posljednje 3)	7 423	7 521	7 999
Stopa nezaposlenosti po godinama (posljednje 3)	15,10%	23,93%	41,80%

Nezaposleni	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54
Broj nezaposlenih osoba prema starosnoj strukturi (registrovanih na tržištu rada)	145	711	1004	1101	942	715	703	780
Nezaposleni		II Step osnovna škola	III Step / SSS srednja škola	IV Step / SSS srednja škola	V Step / VKV - SSS srednja škola	VI Step / VŠŠ viša škola	VII Step / VSS visoka stručna sprema	
Broj nezaposlenih osoba prema stepenu stručnog obrazovanja (registriranih na tržištu rada)		2002	1647	2461	27	133	1511	

PRIVREDA

Grane privrede sa najviše zaposlenih (od većeg ka manjem)	Broj zaposlenih
Grana 1-DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE-Q	6 546
Grana 2 -PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE-H	6 034
Grana 3-TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA-G	5 754
Grana 4-INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE-J	5 019
Grana 5-STRUCNE, NAUCNE I TEHNICKE DJELATNOSTI - M	2 703
Grana 6- PRERAĐIVACKA INDUSTRIJA-C	1 583
Grana 7-GRAĐEVINARSTVO-F	1 482
Grana 8-DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE (HOTELIJERSTVO I UGOSTITELJSTVO-I	1 233
Grana 9-ADMINISTRATIVNE I POMOCNE USLUŽNE DJELATNOSTI-N	1 227

TURIZAM

broj objekata	25
broj turista	100 134
broj noćenja	208 047
prosječan broj noćenja po gostu	2,1

IZVOZ PO GRANAMA /DJELATNOSTIMA

Grana/PRERAĐIVACKA INDUSTRIJA-C	137 414 028
Grana/INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE-J	98 653 446
Grana/TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA-G	88 404 123
Grana/STRUCNE, NAUCNE I TEHNICKE DJELATNOSTI-M	67 700 757
Grana/GRAĐEVINARSTVO-F	49 847 550
Grana/ PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE-H	9 506 139
Grana/ UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA-R	1 095 292

Državni nivo povlastice za strane investitore

U skladu sa Zakonom o politici direktnih stranih ulaganja u BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 17/98, 13/03, 48/10 i 22/15) stranim investitorima garantovano je sljedeće:

- Nacionalni tretman stranim ulagačima, odnosno strani ulagači imaju ista prava i obaveze kao i rezidenti Bosne i Hercegovine.
 - Strani ulagači imaju pravo, radi svojih ulaganja, na teritoriju Bosne i Hercegovine otvoriti račune kod bilo koje poslovne banke u domaćoj ili slobodno konvertibilnoj valuti.
 - Strani ulagači će imati pravo slobodno upošljavati strane državljane iz inozemstva ukoliko nije određeno drugačije zakonima u Bosni i Hercegovini o radu i useljavanju.
 - Strani ulagači su zaštićeni od nacionalizacije, eksproprijacije, rekvizicije i mjera s jednakim učinkom; takve mjere mogu se poduzeti isključivo u javnom interesu, sukladno važećim zakonima i podzakonskim aktima, uz plaćanja primjerene naknade.
 - Strani ulagači imaju ista vlasnička prava nad nekretninama kao bh. pravni subjekti.
- Strani ulagači imaju pravo vršiti transfer u inozemstvo, slobodno i bez odlaganja, u slobodno konvertibilnoj valuti, dobiti koja nastane kao rezultat njihovog ulaganja u Bosni i Hercegovini

Prava i povlastice dane stranim ulagačima i obveze, koje proizlaze iz Zakona o politici direktnih stranih ulaganja, ne mogu se ukinuti niti poništiti stupanjem na snagu naknadno donesenih zakona i podzakonskih akata. Ukoliko su takvi naknadno doneseni zakoni i podzakonski akti povoljniji za strane ulagače, oni imaju pravo birati režim koji će biti mjerodavan za njihovo ulaganje.

Carinske povlastice

Strana ulaganja će biti izuzeta od plaćanja carina i carinskih obveza, osim putničkih vozila, automata za zabavu i za igre na sreću.

Radi korištenja carinske povlastice, uz pismeni zahtjev za oslobađanje od plaćanja uvoznih davanja, korisnik povlastice carinskom tijelu, mjerodavnom prema mjestu sjedišta korisnika povlastice, podnosi:

- ugovor ili drugi odgovarajući akt o ulaganju na temelju kojeg se uvozi oprema za koju se traži oslobađanje od plaćanja uvoznih davanja
- dokaz o registraciji stranog uloga kod mjerodavnog tijela države
- specifikaciju opreme po tarifnim oznakama i naimenovanjima iz Carinske tarife BiH, uz -označavanje količine te pojedinačne i ukupne vrijednosti, koju je ovjerio korisnik povlastice
- izjavu ulagača da oprema nije starija od 10 godina
- potvrdu da uvozna oprema zadovoljava standarde u pogledu zaštite čovjekove sredine i ostale standarde iz oblasti zaštite na radu, koju je izdala institucija ili drugo tijelo mjerodavno za područje te djelatnosti.

Carinska služba donosi odluku u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Slobodne zone

Slobodne zone u BiH dio su carinskog teritorija Bosne i Hercegovine i imaju status pravne osobe. Sukladno Zakonu o slobodnim zonama BiH osnivač slobodne zone može biti jedna ili više domaćih ili stranih pravnih i fizičkih osoba koje su registrirane u BiH. - Korisnici slobodne zone ne plaćaju PDV i uvozna davanja na opremu koja će se koristiti za proizvodnju. Ulaganja u slobodne zone, transfer dobiti i prijenos ulaganja su slobodni. Osnivanje slobodne zone je ekonomski opravdano ako se na temelju priloženog elaborata o ekonomskoj opravdanosti osnivanja slobodne zone i drugih priloženih dokaza može ocijeniti da će vrijednost robe, koja se izvozi iz slobodne zone, preći najmanje 50% ukupne vrijednosti proizvedene robe koja napušta slobodnu zonu u razdoblju od 12 mjeseci

U Federaciji BiH:

Poreska oslobođenja

Prema odredbama Zakona o porezu na dobit FBiH strani ulagači uživaju sljedeće pogodnosti:

- Poreznom obvezniku koji izvrši investiranje iz vlastitih sredstava u proizvodnu opremu u vrijednosti više od 50% ostvarene dobiti tekućeg poreznog perioda, umanjuje se obaveza obračunatog porez na dobit za 30% iznosa u godini investiranja.

- Poreznom obvezniku koji u periodu od pet uzastopnih godina izvrši investiranje iz vlastitih sredstava u ukupnom iznosu 20 miliona KM, s tim da u prvoj godini investira 4 miliona KM, umanjuje se obaveza obračunatog porez na dobit za 50% iznosa u godinama investiranja.

Porezni obveznik ima pravo na porezno priznati rashod u visini dvostrukog iznosa bruto-plaće isplaćene novoprimitljenim zaposlenima ukoliko ispunjava sljedeće uvjete i to:

- trajanje ugovora o radu mora biti najmanje na period 12 mjeseci sa punim radnim vremenom i
- novoprimitljeni zaposleni nije bio zaposlen kod poreznog obveznika ili povezanog lica u prethodnih pet godina.

POREZI

PDV	17%
Porez na dobit poduzeća	10%
Porez na dohodak	10%

KOMUNALNE USLUGE

Električna energija	0,67 EUR /kWh
Gas	0,33 EUR/m ³
Voda	0,35 EUR/m ³
Kanalizacija	0,15 EUR/m ³

EKONOMSKI PROFIL OPĆINE CENTAR

Tabela 1. Opšti podaci

Opšti podaci za sve djelatnosti			
	2015	2016	2017
Broj kompanija	1,616	1,688	1,788
Ukupan broj zaposlenih	33,964	34,059	33,695
Prosječan broj zaposlenih	21	20	19
Ukupan prihod od prodaje (KM)	4,373,620,370	4,461,095,482	5,059,596,337
Prihod od izvoza	650,004,191	670,928,803	464,348,832
Prosječan prihod od prodaje (KM)	2,706,448	2,642,829	2,829,752
Ukupna dobit (KM)	139,182,454	52,838,654	263,248,919
Broj kompanija do 500.000 KM prihoda	1,180	1,242	1,328
Broj kompanija do 5.000.000 KM prihoda	349	358	372
Broj kompanija preko 5.000.000 KM	87	88	88

Tabela 2. Pokazatelji profitabilnosti za sve djelatnosti

	2015	2016	2017
EBIT / prihod	5.4 %	5.7 %	5.9 %
Neto marža	3.2 %	2.7 %	5.2 %
Prosječna neto dobit (KM)	85,869	70,432	147,960
ROE (povrat na kapital)	2.1 %	1.8 %	4.0 %
ROA (povrat na ukupnu aktivu)	1.3 %	1.1 %	2.5 %
Broj profitabilnih kompanija	1,015	1,046	1,077
Broj kompanija sa ostvarenom dobiti do 500.000 KM	945	973	1,005
Broj komp. sa ostvarenom dobiti preko 500.000 KM	70	73	72
Rast prihoda	-	2.1 %	12.1 %
Broj zaposlenih	33,964	34,059	33,695
Ukupna neto dobit (KM)	138,764,806	118,890,032	264,553,265